

Cymraeg Mewn Arfer
Proffesiynol
BA1
ECAD4020

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Centre for Education
Addysg i Gymru | Education for Wales

www.athrofa.cymru

Darlith 2:
Methodoleg
Caffael Iaith

r.abbott@pcyddds.ac.uk

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Presenoldeb BA1

BA1 Attendance

Munud i feddwl ...

Beth sy'n gwneud athro da?

Trafodwch

Cwestiwn allweddol:

**Sut gallwch chi ddod yn
athro iaith?**

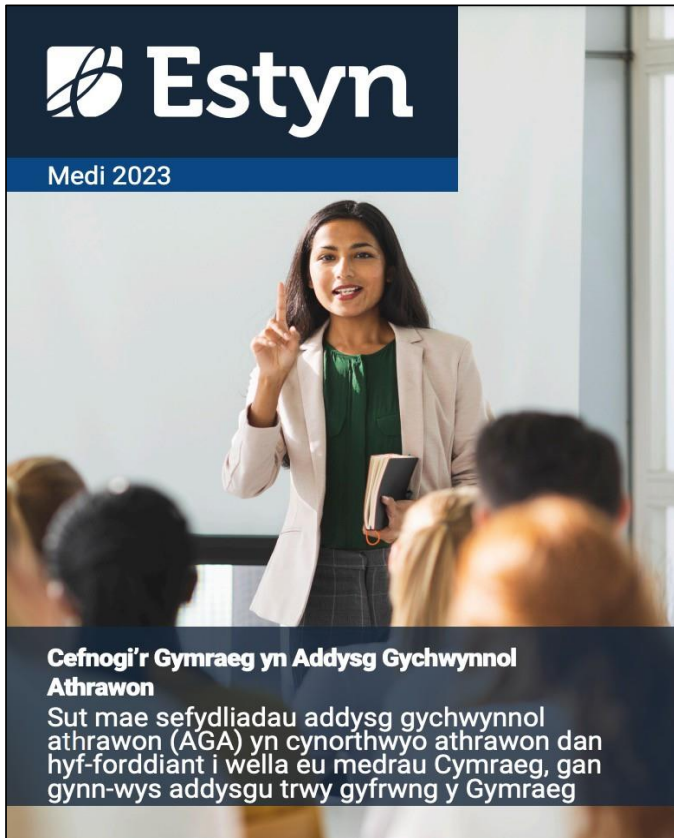

Pam mae bod yn athro iaith da i blant 3-7 oed yn bwysig?

Mae iaith a llythrennedd yn gwbl allweddol ac yn sylfaen i holl ddatblygiad addysgol a phersonol plentyn 3 i 7 oed, gan mai dyma'r cyfnod ble mae blociau adeiladu cyfathrebu yn cael eu gosod.

Estyn:

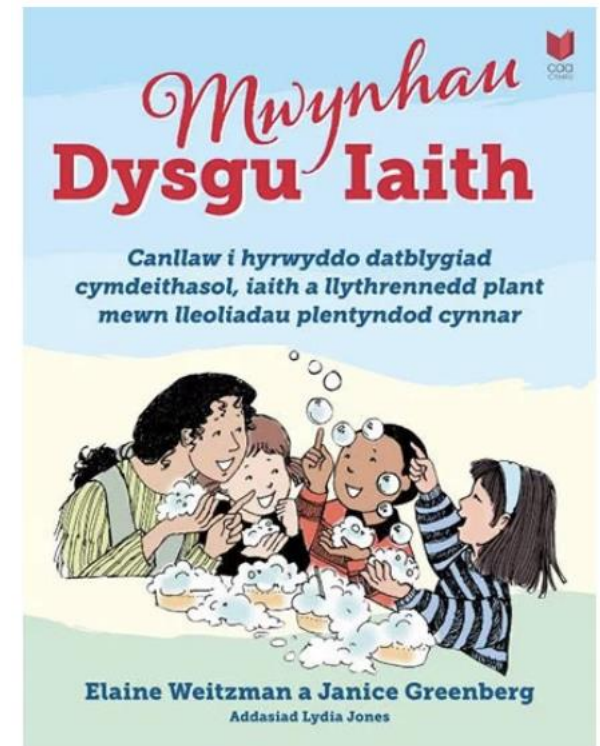
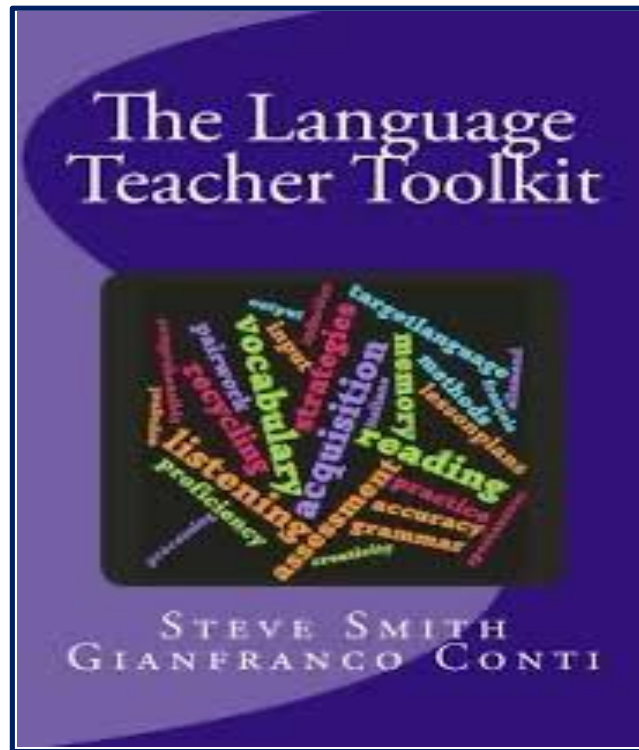
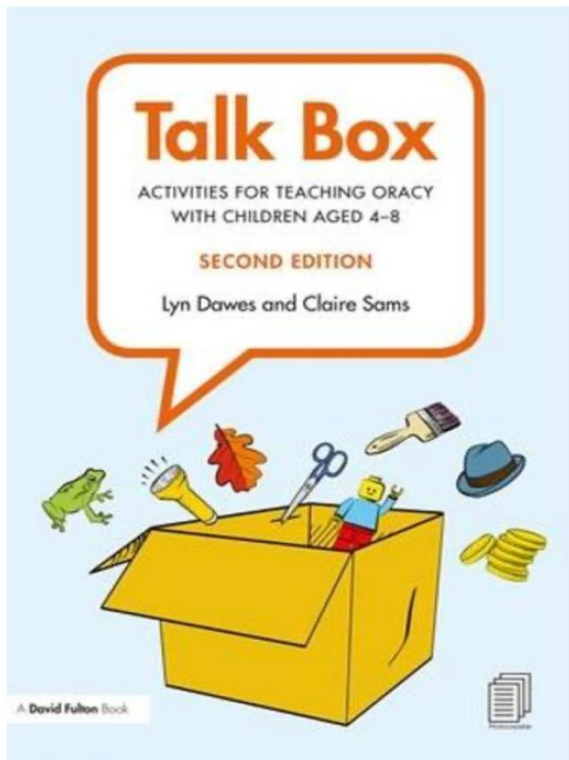
Argymhellion:

A2 Sicrhau bod y ddarpariaeth ar gyfer cefnogi medrau Cymraeg yn datblygu medrau personol ac addysgu myfyrywyr i ddatblygu medrau Cymraeg disgyblion.

Dylai hyn gynnwys addysgeg caffael a datblygu iaith mewn ysgolion cyfrwng Cymraeg, cyfrwng Saesneg a dwyieithog.

Y modiwl hwn

Felly yn y modiwl hwn, yn ogystal â **gloywi** ein hiaith ni byddwn ni'n ystyried sut gallwn ni fod yn **athrawon iaith**. Bydd hyn yn cael ei ymestyn a'i ddatblygu yn eich lleoliadau.

Beth yw trochi iaith?

Mae **trochi iaith** (*language immersion*) yn ddull addysgu lle mae **dysgwyr yn cael eu hamgylchynu'n llwyr gan yr iaith maen nhw'n ei dysgu**. Yn lle astudio ffurf yr iaith mewn ffordd draddodiadol (fel gramadeg a rhestrau geiriau), mae gweithgareddau dyddiol yn cael eu cyflwyno **drwy gyfrwng yr iaith honno yn unig**.

Yng nghyd-destun Cymru, mae hyn yn golygu bod y Gymraeg yn dod yn ail natur iddynt.

Beth ydy caffael iaith?

language acquisition

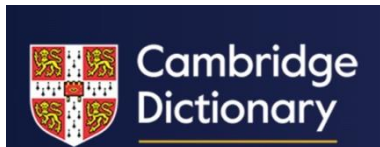
collocation

Add to word list

LANGUAGE • specialized

the natural process by which people and especially children become able to understand and speak a language, without having lessons or learning rules:

- *Language acquisition starts at a very young age.*
- *This is an ideal text for students with little or no background in child language acquisition.*
- *There are many mechanisms which contribute to language acquisition and development.*

Beth ydy “methodoleg”?

GPC Geiriadur Prifysgol Cymru
A Dictionary of the Welsh Language

NODDI

CARTREF

CYMORTH

► ENGLISH

© Hawlfraint Prifysgol Cymru 2023

☐ CYMRAEG ☒ DIFFINIADAU SAESNEG

◀ GAIR BLAENOROL

YN ÔL

CUDDIO

DANGOS

ARGRAFFIAD CYNTAF

GAIR NESAF ►

Methodoleg

methodoleg (cyhoeddwyd 1988)

1 - 1 o 1

methodoleg

methodoleg
[cfdds. o'r S. *methodol(ogy)+-eg^l*]
eb.
Y corff o fethodau ac egwyddorion a ffurfir ac a arferir mewn maes astudiaeth arbennig, gwyddor method:
methodology.

Addysgu a dysgu bwriadol

"Mae dysgu iaith yn cyfeirio at yr **addysgu a dysgu bwriadol sy'n digwydd i ddatblygu medrau gwrando, siarad, darllen ac ysgrifennu.**

Mae ystyried hyn yn greiddiol i gyd-destun ieithyddol ac addysgol Cymru. Mae tua **60%** o ddysgwyr pump oed sy'n derbyn eu haddysg amser llawn mewn ysgolion cyfrwng Cymraeg neu ffrydiau cyfrwng Cymraeg mewn darparwyr dwyieithog yn byw mewn cartrefi sy'n siarad Saesneg fel prif iaith yr aelwyd.

Caffael Iaith, Estyn, 2021, tud. 23.

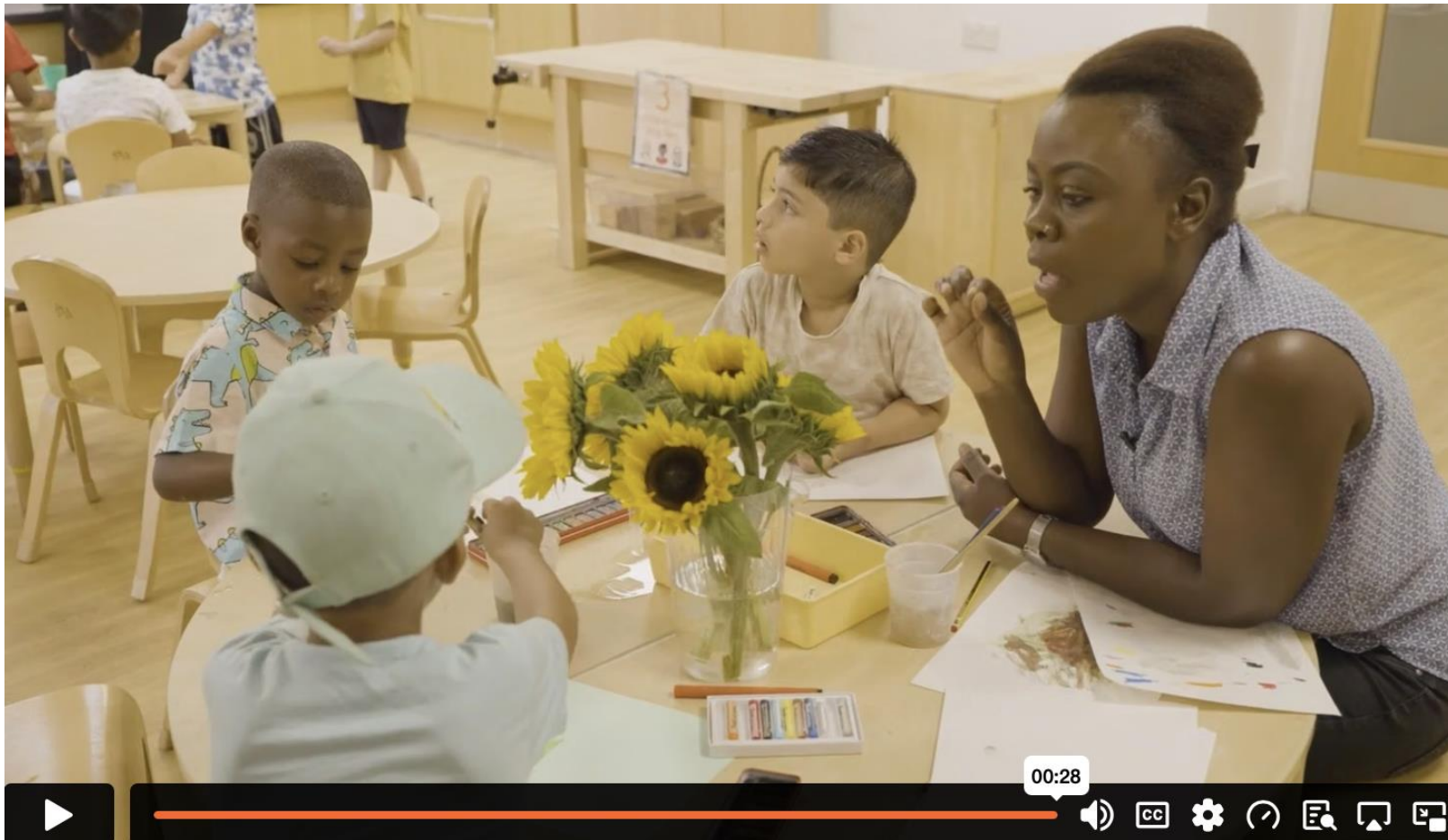
Os ydyn ni eisiau paentio
tŷ, ydyn ni'n mynd ati i
daflu paent at y waliau
rywffordd rwysut...?

Egwyddorion byd-eang, hyd yn oed o oedran ifanc iawn.

Gwylwch y fideo hwn gyda phlant 3-4 oed. Mae'r fideo yn Saesneg, ond mae'n help i ddangos pwysigrwydd ffocws clir.

- Beth yw ffocws y clip cyntaf?
- Beth yw ffocws yr ail glip?

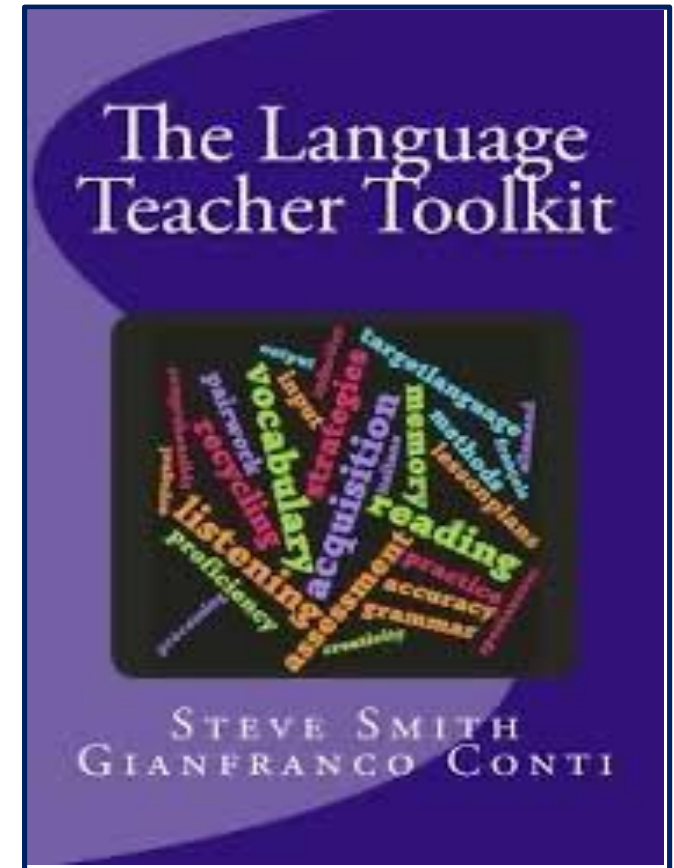

<https://educationendowmentfoundation.org.uk/early-years/evidence-store/communication-and-language/teaching-and-modelling-vocabulary>

Methodoleg Caffael Iaith...

"To start with, **there is no clear consensus about what works best in every language classroom.** As we shall see, there is no “one-size-fits-all” panacea method because there are so many variables involved in the process of language learning: the teacher, the setting, the students’ own background and aims, the cultural context, to name just a few"

(Tud 1, *The Language Teacher Toolkit*)

Munud i feddwl

Pa fethodolegau
caffael iaith ydych chi'n
gyfarwydd â nhw?

Meddyliwch am eich gwersi iaith pan
oeddech chi yn yr ysgol.

Mewn grwpiau bach, nodwch eich pwyntiau
ar ffurf siart corryn ar bapur A3.

Munud i feddwl

Beth ydy'r 4 prif sgil iaith?

Mae pedair prif sgil iaith.

Mewn gwersi, mae angen ystyried:

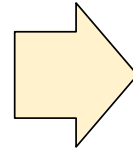
1. Beth yw'r **ffocws iaith**?

2. **Pa sgiliau** rydyn ni'n anelu at eu datblygu?

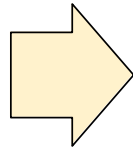
Pa sgiliau sy'n dod gyntaf?

Gwranddo

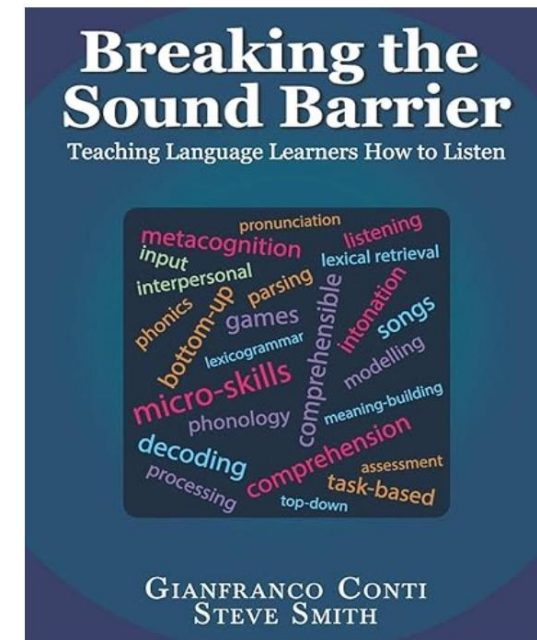
Siarad

Darllen

Ysgrifennu

Pwysigrwydd y sgil o wrando

Sut rydyn ni'n dysgu iaith?

*“Our brains are wired to pick up language through **listening**.”*

(Tud 1, Breaking the Sound Barrier)

Mae hyn yn cynnwys **cynllunio tasgau gwranddo'n fwriadus** er mwyn rhoi cyfle i'r dysgwr sylwi ar yr iaith a ddefnyddir ac a ddysgir.

Ailadroddwch eirfa a phatrymau'n **gywir**,
yn glir ac yn bwyllog. Mae dweud pethau
fwy nag un waith yn helpu plant i ddysgu.

Mae **gwrando ar y plentyn** yn bwysig
hefyd. **Ailadroddwch beth mae'r plentyn**
yn ei ddweud. Mae hyn yn dangos eich
bod yn gwerthfawrogi eu geiriau a'ch bod
yn gwerthfawrogi'r hyn maen nhw'n ei
ddweud.

Trafodwch mewn grwpiau o dri

Meddyliwch am dasg wrando / tasgau gwrando bwriadus.

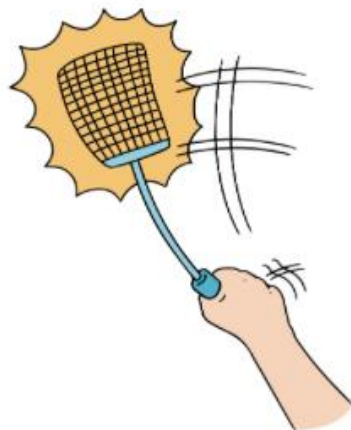
Rydych chi eisiau ymarfer y patrwm yma gyda phlant:

Ddoe, es i i'r dref a gwelais i [gi / dractor].

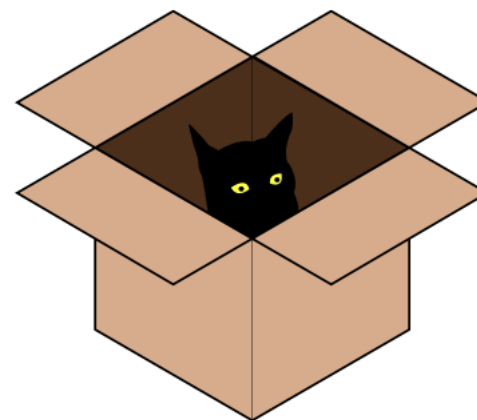
Sylwch ar y treigladd.

Eich nod: Sefydlu'r patrwm fel bod y plant yn gallu ei ddefnyddio'n gywir yn y pen draw wrth siarad ac ysgrifennu.

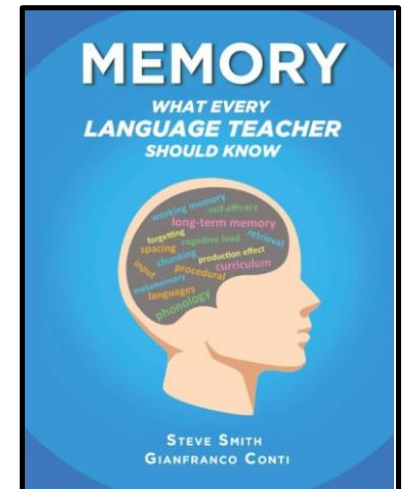
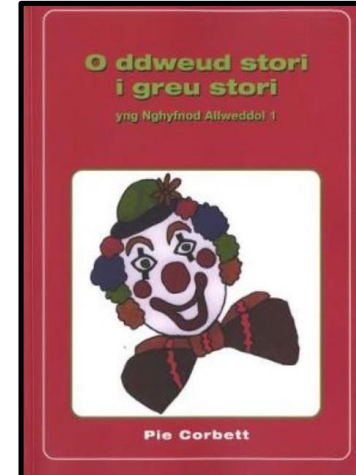
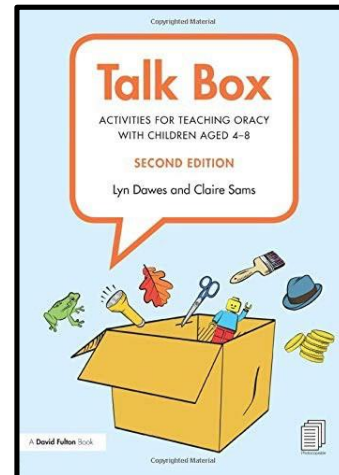
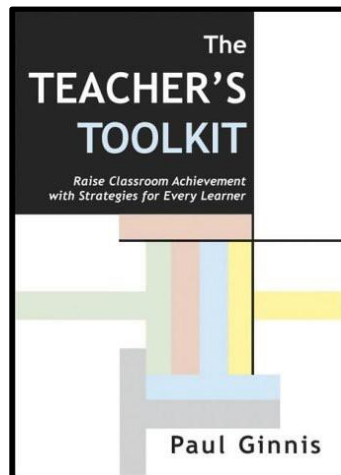
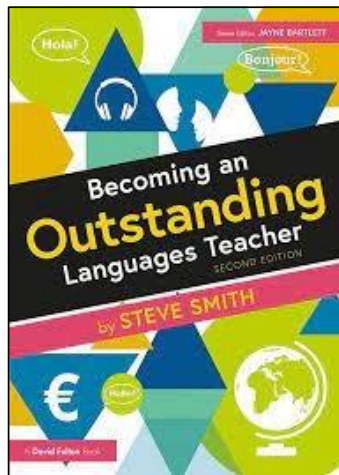
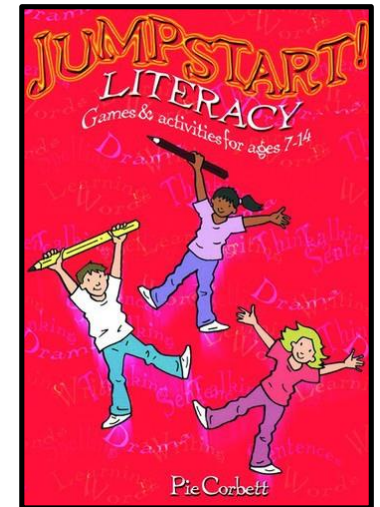
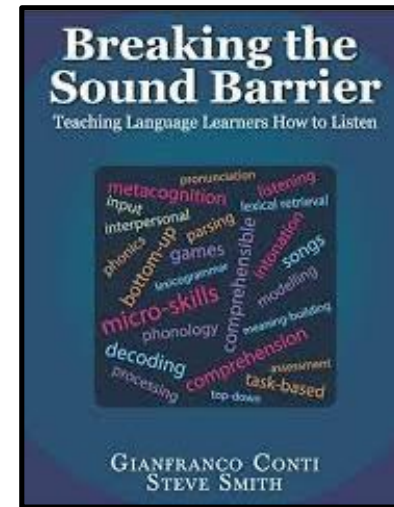
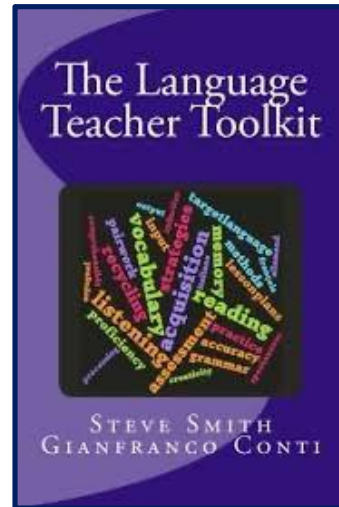
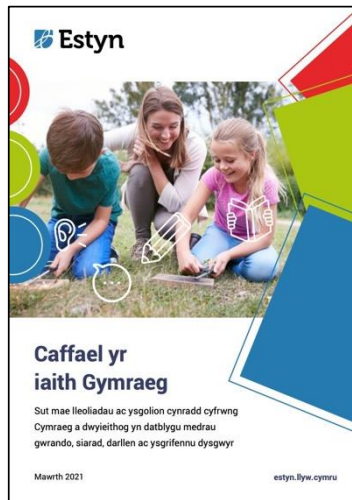
Pa weithgaredd(au) gwrando sy'n addas?

Cymeriadau Difyr

Rhai adnoddau defnyddiol

Llyfryddiaeth

- Estyn, (2023) *Cefnogi'r Gymraeg yn Addysg Gychwynnol Athrawon* ar gael ar:
<https://www.estyn.llyw.cymru/adroddiadau-thematig/cefnogir-gymraeg-yn-addysg-gychwynnol-athrawon-sut-mae-sefydliadau-addysg>
- Llywodraeth Cymru, (2017) *Cymraeg 2050: Miliwn o Siaradwyr* ar gael ar:
<https://www.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2019-03/cymraeg-2050-strategaeth-y-gymraeg-v1-1.pdf>
- Llywodraeth Cymru, (2020) *Canllawiau Cwricwlwm i Gymru* ar gael ar:
<https://hwb.gov.wales/api/storage/b0e91f7c-0050-47b6-9b23-0273d39df9f3/canllawiau-cwricwlwm-i-gymru-070220.pdf>
- Llywodraeth Cymru, (2019) *What Really Matters*, ar gael ar:
<https://educationwales.blog.gov.wales/2019/01/18/what-really-does-matter/>
- Siencyn, S.W (2008) *Y Plentyn Bach* Caerfyrddin: Cyhoeddiadau Coleg y Drindod
- Smith and G Conti (2016) *The Language Teacher Toolkit* Great Britain: Amazon
- Smith and G Conti (2021) *Memory What every Language Teacher Should Know* Great Britain: Amazon
- Smith, S (2018) *Becoming an Outstanding Language Teacher* Routledge: London and New York
- Stahl, R J 1994, 'Using "Think-Time" and "Wait-Time" Skillfully in the Classroom. ERIC Digest.', <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED370885.pdf>
- Podlediad am Blant, 'Sut mae mae plant yn caffael iaith?': Owain Gethin Davies, Alaw Humphreys, yr Athro Enlli Thomas, Esyllt Hywel Evans a Dr Nia Young.
<https://ypod.cymru/podlediadau/amblant?id=amblant&CatID=6&Cat=Sioeau Ffeithiol>

